

містить найбільш розгорнуте поняття незаконного обігу наркотиків в пунктах 1 і 2 статті 3 Конвенції. Дії, передбачені в ній, можна умовно розділити на дві групи: пов'язані з стадіями незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, і ті, які сприяють його здійсненню.

Отже, сучасну правову основу системи міжнародного контролю над наркотиками та психотропними речовинами становлять Конвенція 1961 року з поправками, внесеними до неї згідно з Протоколом 1972 року, Конвенція 1971 року і Конвенція 1988 року. Вони розроблені і підтримані міжнародною спільнотою і на їх основі здійснюється організація взаємодії з питань незаконного обігу наркотиків переважною більшістю держав. Вказані Конвенції постійно розвиваються. В міру необхідності вони доповнюються і модернізуються, зокрема й іншими нормативними актами. Так, питання протидії незаконному обігу наркотиків регулює вторинне законодавство Європейського Союзу. Приєднання всіх держав до зазначених конвенцій і належна імплементація їх положень є непорушною умовою ефективного контролю над наркотиками в усьому світі.

Список використаних джерел:

1. Тимошенко В.А. Наркобізнес: національна та міжнародна протидія новим викликам: Монографія / Тимошенко В.А. – К., 2006. – С. 103.
2. ООН насчитала в мире до 250 млн. наркоманов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsru.com/world/24feb2010/worlddrugs.html>
3. McCoy, A. The Politics of Heroin, Lawrence Hill, 2003. – P. 15.
4. Afghanistan claims title of world's largest heroin producer. – Press Release. –2008-04-06. – P. 21.
5. Drug trafficking [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interpol.int/Public/ICPO/FactSheets/DCO01.pdf>
6. Opium Amounts to Half of Afghanistan's GDP in 2007, Reports UNODC. Press release, 2008-11-16. – P. 1.
7. United Nations Office on Drugs and Crime. Bond dans la culture du pavot en Asie du Sud-Est [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.unodc.org>.
8. The politics of heroin – CIA Complicity in the Global Drug Trade, New York: Lawrence Hill Books (revised and expanded of the 1972 publication The politics of heroin in Southeast Asia). – 57 p.

* *Горькавий Сергій Сергійович* – головний консультант Інституту законодавства Верховної Ради України.

УДК 341.24

Іван Демченко *

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття присвячена визначенню етапів становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування. Автор визначає три таких етапи та виділяє характерні ознаки, що супроводжували кожен із досліджуваних етапів.

Ключові слова: Європейські правові стандарти місцевого самоврядування, місцеве самоврядування, Рада Європи.

Демченко И. С. Этапы становления и развития европейских правовых стандартов местного самоуправления.

Статья посвящена определению этапов становления и развития европейских правовых стандартов местного самоуправления. Автор определяет три таких этапа и выделяет характерные признаки, которые сопровождали каждому из исследуемых этапов.

Ключевые слова: Европейские правовые стандарты местного самоуправления, местное самоуправление, Совет Европы.

Demchenko I. S. European Local's Government Legal Standards Formation and development Stages.

Annotation: The article is dedicated to defining European local's government legal standards formation and development stages. The author identifies three such stages and highlights the main characteristics of them, which had been accompanied by each of researching stages.

Keywords: European legal standards of local government, local government, Council of Europe.

Процеси інтеграції на території Європи суттєво впливають на органи місцевого самоврядування різних країн. Даний вплив зумовлюється розвитком політичних та правових механізмів їх регулювання. Із поміж правових механізмів значне місце займають європейські правові стандарти місцевого самоврядування, які за останні двадцять років є одним із основоположних принципів функціонування такої міжнародної регіональною міждержавною організацією як Рада Європи. Враховуючи тісну співпрацю

України із Радою Європи та поглиблення співробітництва із Європейським Союзом вивчення правових явищ, притаманних європейському правовому простору є надзвичайно актуальним. Визначення їх наступних перспектив розвитку неможливо без дослідження передумов та генези становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування. Дане становить інтерес як для науки міжнародного права, так і для дослідження проблем становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Метою пропонованої статті є дослідження етапів становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування. Зазначене питання вже ставало предметом наукових досліджень та публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних авторів, зокрема М. Баймуратова, О. Батанова, Ф. Бенуа-Ромера, З. Демічевої. Коло питань окреслених у цих працях дає можливість провести дослідження та запропонувати своє бачення наступних питань, а саме:

- визначення власне етапів становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування;

- виокремлення характерних ознак та явищ, що супроводжували кожен із таких етапів.

Упродовж другої половини минулого століття інтенсифікувався розвиток міжнародного права у багатьох напрямках. Еволюція розуміння категорії та механізмів захисту прав людини на Європейському континенті, розвиток міжнародного співробітництва у рамках міжнародних організацій є ключовими тенденціями у розвитку міжнародного права взагалі, та європейського права, зокрема. Двосторонні та багатосторонні відносини між країнами мають дуже довгу історію, проте взаємовідносини між незалежними державами у рамках міжнародних організацій склалися фактично лише у двадцятому столітті. Європейське співтовариство, незважаючи на різні культури та політичні системи, поступово зблизилося та стало більш однорідним. Фактично, з того часу суспільне життя значно змінилося. Перш за все слід відмітити сферу захисту прав людини та основоположних свобод, що стала першим міжнародним загальноприйнятим стандартом. Ідея участі громадян в управлінні публічними справами була розроблена дещо раніше за другу половину 20 століття – а саме у середині 19 століття ліберальним філософом – Дж.С.Міллем. Він вважав, що широке залучення мешканців є найбільш ефективною гарантією функціонування демократії, протизагроз абсолютній та інтервентційній державній владі. Розробка єдиних (єдино образних) правових норм почалась у кінці 19 століття [1, С.24], відзначає Л.Луц. Проте дана діяльність була пов'язана перш за все із торговим правом.

Якщо вести мову про діючі міжнародні організації на теренах Європи – то такими організаціями фактично є Рада Європи, Європейський Союз та Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Проте, слід відмітити, що від самого утворення зазначених міжнародних організацій, їх цілі та сфери діяльності були різними. Рада Європи була заснована у 1949 році з метою захисту прав людини та верховенства права; зміцнення та розширення демократії й співробітництва на всьому континенті; створення єдиних *стандартів* (виділено авт.) суспільної та законотворчої практики держав-членів [2, С.7]. Процес утворення європейських правових стандартів місцевого самоврядування пов'язаний із інтеграційними процесами, що відбувалися на території Європи. Хоча, інтеграція є більш комплексним явищем [3], ніж уніфікація правових норм. Для цілей цього дослідження вважатимемо процес уніфікації внутрішньодержавних правових норм, як однією із функцій європейських правових стандартів місцевого самоврядування, однією із складових правової інтеграції у межах Європи.

Отже, досліджуючи етапи становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування, необхідно враховувати здобутки діяльності насамперед Ради Європи, як міжнародної регіональної організації, що опікується питанням функціонування локальної демократії, себто місцевого самоврядування. Проте, із точки зору періодизації та історичної ретроспективи зазначене твердження не буде зовсім вірним. Приєднуємося до позицій багатьох науковців, зокрема, В.Зорькіна [4], які вважають, що джерелом міжнародних норм (в подальшому використовуватимемо термін – європейські норма у розумінні норми міжнародного права, що міститься у джерелах європейського права), є національні правові системи, а саме – внутрішньодержавні правові норми. Європейське право не сформувалося б у своєму теперішньому вигляді без активного використання порівняльно-правового методу, без запозичення и передачі правових ідей та інститутів, без імпорту та експорту права з країни в країну. Через це, першим етапом становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування є *становлення засаднических ідей місцевого самоврядування у національному праві та внутрішньодержавному законодавстві європейських країн*.

На даному етапі важко вести мову про єдині принципи та основи формування та функціонування місцевого самоврядування для усіх країн Європи. Пovoєнну Європу визначити дуже легко: вона складалася з країн, не окупованих Радянською армією, і країн, які не потрапили під владу комуністів [5, с.1100]. Окрім цього, завжди слід зважати на англо-саксонську модель місцевого самоврядування, що розвивалась зовсім у інших умовах, ніж моделі континентальної правової системи. Базуючись на політичних та суспільних обставинах тогочася, різних концепцій місцевого самоврядування, відбувалося становлення їх національних моделей. Формувалися внутрішньодержавні правові норми, які вирішували питання співвідношення органів місцевого самоврядування із органами державної влади, розподілу повноважень між ними, визначення кола повноважень органів місцевого самоврядування, процесів децентралізації державного управління.

Країни Західної Європи є тими країнами, де фактично відбулося відродження місцевого самоврядування у його сучасному розумінні. Даний шлях був непростим, та супроводжувався низькою значних конституційних, адміністративних та муніципальних реформ, що відбувалися у період з 50-х до 70-х років минулого століття майже у всіх країнах Західної Європи. Поштовхом до зазначеної тенденції є приватизація, лібералізація та дерегуляція [6, С.5]. Тенденції демократизації, поліпшення сфери місцевого управління спричинило перерозподіл певного обсягу повноважень на користь місцевого та регіонального рівня. Метою зазначеного перерозподілу слугували наступні цілі: питання доцільності функціонування певних органів місцевого самоврядування; акцент на критеріях ефективності та якості у роботі місцевих органів влади; забезпечення інтересів кожної людини та громадянина, що може бути здійснено найбільш дієво реалізовано саме на місцевому рівні. У даному аспекті можна вести мову про виділення муніципальних прав людини, як частини загальної системи прав людини. Іншим, найбільш важливим наслідком проведених реформ та визначених процесів стало закріплення місцевого самоврядування у ряді конституцій європейських країн.

Паралельно у Європі розвивається таке явище, яке дістало назву транскордонне співробітництво. Реальні обставини, зростання міжнародних економічних зв'язків призвело до виникнення взаємодії органів місцевого самоврядування у прикордонних регіонах різних країн. Спільна історія та культура, бажання ліквідації бар'єрів, покращення життєвого рівня прикордонних територій стали об'єднуючими факторами, на основі яких утворювалося транскордонне співробітництво. Дане стосується переважно країн Західної Європи. Між прикордонними місцевими органами влади укладалися регіональні договори, зміст яких був спрямованих на розв'язання конкретних місцевих проблем.

На певному етапі розвитку виникло усвідомлення необхідності прийняття єдиного європейського документу, який би слугував базисом для подальшого розвитку внутрішньодержавного законодавства та уособлював би собою ієологічну, культурну та історичну єдність європейських країн. У рамках такої інституції, як Європейська муніципальна асамблея, був прийнятий такий документ – який можна вважати першим міжнародним документом, предметом якого було місцеве самоврядування. Мова йде про «Європейську хартію муніципалітетів» або «Європейську хартію муніципальних свобод», яка була ухвалена у жовтні 1953 року. За висловом Є.Мілхауда, даний документ є історією, але не історією минулого, але історією Нової Єри в Європі [7, с.261]. Даний етап характеризується усвідомленням певної ідентичності, єдності між європейськими державами. Чи не уперше, Європа характеризується як «правова спільнота» [8, с.122].

Деякі науковці відзначають, що в основі формування норм міжнародного права лежать перш за все соціально-економічні фактори [9, с.48]. Таке твердження може бути застосовано й до європейських правових стандартів місцевого самоврядування. Дійсно, починаючи із 1970-80-х років минулого століття, країни Західної Європи стикнулися із фінансовою кризою, що призвела до переосмислення неоліберальної моделі подальшого політичного та економічного розвитку. Навіть, такі сфери як регіональне управління, що до цього часу розглядалися виключно із точки зору категорії цінностей, моралі, мови, ідентичності, культури, громадянства та демократії, та були поза питання економічної раціональності, були впорядковані цим новим порядком – економічної доцільності. Критика концепції централізованого державного регулювання стає постійною із 1970-х років [10]. Наслідком стало проведення реформ, основними напрямками яких були: 1) децентралізація державного управління, фінансова децентралізація; 2) реорганізація суті та структури місцевої влади, пристосовування її до нових умов та розширення кола повноважень; 3) орієнтація на принцип субсидіарності [11, с.24].

Наявність спільних ознак та ідентичних проблем на місцевому рівні, привабливість застосування уніфікованих норм породило ідею стосовно перенесення ключових ідей самоврядування, що базувалися на верховенстві права та демократії на більш високий, ніж державний, рівень. Таким рівнем стало співробітництво країн, знову ж таки переважно Західної Європи, у рамках міжнародних організацій, що поширювали свою діяльність на європейський континент. У цей історичний момент можливо виділити наступний етап становлення та розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування – *етап розроблення та прийняття на території Європи міждержавних багатосторонніх договорів*.

На даному етапі особливої значимості набуває діяльність Ради Європи – як міжнародної діяльності, висхідними засадами діяльності якої є права людини, демократія та верховенство права. У її статутних документах, із поміж інших, зафіксовано таке основне завдання: широка політична та правова діяльність, уніфікація європейського законодавства, прийняття конвенцій, що мають обов'язковий характер для держав, що входять до Ради Європи. Приблизною датою відліку цього етапу є заснування у 1957 році в структурі Ради Європи загальноєвропейського представницького органу для місцевих органів влади. Інституювання ідеї, в рамках Ради Європи, щодо важливості місцевих органів влади та створення для них представницького органу на європейському рівні, яким стала Постійна конференція місцевих та регіональних влад Європи [12, с.2].

З 60-х років минулого століття одним із факторів регіональної політики у країнах Західної Європи стає так звана децентралізація [13, с.273]. Хвиля децентралізації, привела спочатку до ідеї, а потім і до підписання у 1985 р. Європейської Хартії місцевого самоврядування [14, С.20-22]. Саме у цей період у країнах Західної Європи формуються дві ключові концепції, які продовжують домінувати й до сьогодення. Це – процеси інтеграції та регіоналізації. Інтеграція – «процес більш складний, ніж

мінімізація впливу національних урядів, що характеризується формуванням суспільства так званого другого рівня стосовно традиційних національних держав» [15, с.21]. До середини 80-х дослідження європейської інтеграції зосереджувалося на питанні розбудови наднаціональної інституційної структури і залишало поза увагою питання про функціонування органів місцевого самоврядування. Наслідком цієї концепції стало утворення Європейського Союзу. Стосовно регіоналізації, то слід відмітити наступне. Концепція «Європа регіонів» [16] із точки зору регіоналізму та децентралізації них тенденцій вісімдесятих років минулого століття у той час стала надзвичайно популярною. 1985 року, напередодні фундаментальних змін в Європейській Спільноті, окремі регіони з власної ініціативи об'єдналися й створили Асамблею європейських регіонів – пан'європейський орган, що прагнув до формалізації своєї участі у справах ЄС. Та Асамблея виявилась завеликою і громіздкою, а деякі регіони в її складі навіть не входили до Європейської Спільноти [17].

Характеризується усвідомленням ролі, що місцеве самоврядування відіграє у становленні та розвитку принципів демократії та верховенства права. Правила поведінки та відповіді норми створювалися протягом тривалого процесу взаємного пристосування країн та міжнародних організацій. Якщо певні правила приймалися усіма, вони набували сили формальних правил, шляхом їх закріплення у міжнародних угодах різного рівня. Неформальні ж правила постають як певного роду обслуговуючий механізм формального процесу. Розглядаючи сам процес формування європейських правових стандартів місцевого самоврядування, то відзначимо, що у вітчизняній міжнародно-правовій науці продовжує домінувати концепція узгодження волі. Виходячи із зазначеної концепції – створення європейських правових стандартів – це процес, що відбувається у міждержавній площині. Як зазначає Г.Тункін, «...найбільше число норм міжнародного права створюється державами, а міжнародно-правові норми, що створюються міжнародними організаціями, також залежать від їх волі...» [18, с.184]. Отже, інтерпретуючи зазначений підхід, європейські правові стандарти місцевого самоврядування, на етапі свого розроблення, виступали як узгодження волі європейських держав, через їх діяльність у рамках європейських міжнародних організацій. Європейські правові стандарти місцевого самоврядування акумулюють у собі досвід правового регулювання внутрішньодержавного інституту місцевого самоврядування європейських країн. Наступним кроком – є юридична легітимізація зазначеного досвіду, що відбувається через утворення міжнародно-правових норм. Саме на цьому етапі були підписані такі ключові європейські документи як – Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21.05.1980 року [19], Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року [20] та інші, які містять європейські правові стандарти місцевого самоврядування. Договори укладені під егідою Ради Європи, включають у себе конвенції, угоди, регламенти, хартії, кодекси та оглядові чи рамкові конвенції. Хоч би як вони не називалися, їхнє юридичне навантаження залишається однаковим. Іншими словами, обрана назва договору не має жодного юридичного значення та не стосується конкретного правового інструментарію, що мав би застосовуватися до нього [21, с.89]. Зазначена теза також підтверджується положеннями п.п. А, п.1, ст.2 Віденської конвенції про право міжнародних договорів [22]. Вважаємо, що найсуттєвішим досягненням європейського співтовариства є те, що згадані міжнародні документи мають форму міжнародного договору, із поширенням на них такого принципу міжнародного права, як *рестра сунд серванта*, аніж надання форми декларації про наміри. Європейська Хартія місцевого самоврядування є значним внеском держав у формування об'єднаної Європи, заснованої на засадах демократії та децентралізації влади. Незважаючи на труднощі, які супроводжували прийняття і ратифікацію на першому етапі її існування, цей документ незабаром переріс у загальноприйнятий європейський стандарт, відповідно до якого розв'язуються кардинальні питання функціонування органів місцевого самоврядування в країнах, що її ратифікували [23, с.11]. Слід відмітити далекоглядність розробників міждержавних договорів, що містять правові стандарти місцевого самоврядування. З метою збереження балансу та реальності зазначених правових стандартів у різних країнах допускається значна варіативність для застосування на національному рівні. Країни можуть не брати на себе усі зобов'язання, або відкласти їх прийняття на майбутнє – коли внутрішні чи зовнішні умови, що заважають прийняттю зазначених правових стандартів у певний момент, будуть усунуті. Або ж, країна просто не бажає приймати на себе певні стандарти, тим самим відмовляючись від їх ратифікації.

Наступним етапом становлення та розвиток європейських правових стандартів місцевого самоврядування є – *інституціонування європейських правових стандартів, як основи для функціонування місцевого самоврядування в європейських країнах*. Проголошення незалежності ряду країн Центральної та Східної Європи протягом 90-х років минулого століття стало відправною точкою у проведенні т.з. демократичних перетворень, а по суті, повномасштабної реформи як системи органів державної влади так і системи місцевого самоврядування. Вони, перш за все, були спрямовані на руйнацію існуючих політичних режимів. У ряді країн відбулося відродження інституту місцевого самоврядування, повернення до його історичних форм. У зазначених країнах реформа місцевого самоврядування, як вважає Е.Ванагс, «одна із найважливіших задач у період переходу від командної економіки до вільного ринку» [24, с.309]. Характеризуючи даний етап, видається досить влучним теза Є.Єшинаєвої, що у цілому, даний етап пов'язаний із спробами східноєвропейських держав провести реформу муніципального законодавства у відповідності до Європейської Хартії місцевого самоврядування 1985 року, адаптувати положення останньої до внутрішньо правового регулювання [25, с.122]. Стосовно ж країн Західної Європи – то ряд країн відмовлявся ратифікувати міждержавні договори, що містять європейські правові стандарти місцевого

самоврядування. Текст, вже згадануваної Європейська Хартія місцевого самоврядування на момент її підписання, був схвалений 23 державами-членами Ради Європи та ратифікований лише п'ятьма державами-членами цієї організації. Станом на 1998 рік, багато із впливових європейських країн Західної (Бельгія, Франція, Ірландія, Швейцарія, Сполучене Королівство Великобританії) та майже усі країни Східної та Південно-Східної Європи ще не ратифікували Європейську хартію місцевого самоврядування. Наприклад, протягом перших десяти років з моменту прийняття Європейської хартії місцевого самоврядування, уряд Великобританії відмовлявся підписувати її на тій підставі, що Хартія суперечить британським традиціям. Хоча, вважаємо, що дана обставина пояснюється як особливістю правової системи Великобританії, так і статусом Англії, Уельсу, Шотландії та Північної Ірландії, що пов'язані з досить суттєвою відмінністю цих регіонів у культурному, мовному, релігійному, економічному та інших аспектах. Франція та Бельгія, наприклад, ратифікували Європейську Хартію місцевого самоврядування майже через 20 років після її підписання. Україна ж, в свою чергу ратифікувала її у 1997 році, що приблизно на 9 років раніше.

Стало звичайною практикою звернення менш розвинутих країн до міжнародних організацій з метою отримання методичної підтримки у проведенні внутрішньодержавних реформ. При цьому – таке реформування відбувалося на основі загальноприйнятого європейського правового стандарту, яким у сфері місцевого самоврядування виступали міждержавні договори, прийняті під егідою Ради Європи.

На даному етапі найбільше проявилась така функція європейських правових стандартів місцевого самоврядування, як координуюча (за допомогою встановлення правових стандартів місцевого самоврядування встановлюються такі вимоги до побудови внутрішньодержавної системи місцевого самоврядування, які є стандартами для усіх держав Європи, та можуть бути використані останніми як певні правові орієнтири) та регулююча (ряд норм європейських правових стандартів місцевого самоврядування містить загальноприйняті правила поведінки у міждержавних відносинах. Вона найбільш повно відображає мету європейських правових стандартів місцевого самоврядування – слугувати взірцем та еталоном для європейських країн, базуючись на принципах верховенства права, свободи та демократії). Так, мало-помалу, положення Хартії увійшли до національного законодавства практично усіх країн Європи. На сьогодні Європейська Хартія місцевого самоврядування вступила в силу у 45 країнах, що входять до Ради Європи. Не підписана та не ратифікована дана Хартія лише Князівством Монако та Сан-Марино. Дане, дозволяє зробити висновок, що на сьогодні зазначений етап перебуває у стадії закінчення. Кожна європейська держава, зберігаючи та дбаючи про свої історичні, культурні та національні особливості має власну модель місцевого самоврядування. При цьому – основою для них є європейські правові стандарти місцевого самоврядування.

Підсумовуючи, відзначаємо, що європейські правові стандарти місцевого самоврядування у процесі свого формування та розвитку пройшли три етапи: становлення засадничих ідей місцевого самоврядування у національному праві та внутрішньодержавному законодавстві європейських країн; розроблення та прийняття на території Європи міждержавних багатосторонніх договорів та інституціонування європейських правових стандартів, як основи для функціонування місцевого самоврядування в європейських країнах. Для кожного із цих етапів характерні власні особливості, що були зумовлені політичними, економічними та суспільними чинниками. Надалі, потребуватиме наукового дослідження подальших перспектив та напрямків розвитку європейських правових стандартів місцевого самоврядування, зокрема – розвиток регіонального самоврядування та приведення внутрішньодержавного законодавства країн Європи у відповідність до взятих на себе зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Лунц Л.А. Курс международного частного права. Общая часть. / Л.А. Лунц. – М. : Юридическая литература, 1973. – 384 с.
2. Право Європейського Союзу: Навчальник посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. – 2-ге вид. – К. : Істина, 2009. – 376 с.
3. Яхтенфукс М. Урядування та створення інститутів / М.Яхтенфукс, Б. Колер-Кох // Європейська інтеграція / М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; переклад з нім. М.Яковлева. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 9 – 32.
4. Зорькин В. Интеграция европейского правового пространства: вызовы и ответы / В.Зорькин // Конституционное правосудие. Вестник конференции органов конституционного контроля стран молодой демократии. – Ереван:2006. – Вып. 4 (34) – С. 5 – 23.
5. Дейвіс Н. Європа: Історія / Н.Дейвіс; перекл. з англ. П.Тарашук, О.Коваленко. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. – 1463 с.
6. Clifton J. Reconceptualising Public Services after Integration: States, Markets and Entitlements in the European Union / J.Clifton, D.Diaz Fuentes, F.Comin. – Madrid:UNU-CRIS e-Working Papers, 2004. – 37 p.
7. Milhaud E. From Seelisberg to Versailles. The European Municipal Assembly and the European Charter of Municipal Liberties. / E. Milhaud // Annals of Public and Cooperative Economics. – 1953. – Vol.24, Issue 3. – PP. 261 – 270.
8. Йоргес К. Право, економіка та політика у процесі конституціоналізації Європи / К.Йоргес // Європейська інтеграція / М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; переклад з нім. М.Яковлева – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – С.121 – 145.

9. Мингазов Л. Эффективность норм международного права / Л.Х. Мингазов. – Казань: Издательство Казанского университета, 1990. – 208 с.
10. Clifton J. Reconceptualising Public Services after Integration: States, Markets and Entitlements in the European Union. [Electronic resource] / J.Clifton, D. Diaz-Fuentes – UNU-CRIS e-Working Papers, 2004. – access regime: <http://ssrn.com/abstract=1607724>
11. Лукашова В. Адміністративно-правові принципи в системі місцевого самоврядування у контексті реформування регіонального управління в Україні / В.Лукашова // Право України. – 2008. – № 1. – С. 21 – 27.
12. Himsforth C. Threaty-Making for Standarts of Local Government: The European Charter of Local Self-Government and Its Possible Application Beyond Europe / С. Himsforth. – Edinburg: Univercity of Edinburg. Edinburg School of Law. Working Paper Series No.24, 2011. – 18 p.
13. Исаев М. Основы конституционного права Дании. / М.А. Исаев. – Москва: Муравей, 2002. – 344 с.
14. Основы Европейской хартии местного самоуправления: метод.пособие / Под.ред. В.А.Черникова. – Москва, 2000. – 108 с.
15. Баштанник В. Реформування державного управління в Україні в умовах розвитку сучасних інтеграційних процесів / В.Баштанник // Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2008. – С. 21 – 29.
16. Borrás-Alomar S. Towards a «Europe of the Regions»? Visions and Reality from a Critical Prospective / S. Borrás-Alomar, T. Christiansen, A. Rodriguez-Pose // Regional Politics and Policy – 1994. – Vol.4. – Issue 2. – P. 25 – 59.
17. Європа регіонів. [Електронний ресурс] Глосарій термінів Європейського Союзу. – Режим доступу: <http://europa.dovidka.com.ua/ee.html>
18. Курс международного права: в 7 томах. Том 1. Понятие, предмет и система международного права / отв.ред. Р.А.Мюллерсон. – Москва: Наука, 1989. – 358 с.
19. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями від 21.05.1980 // Офіційний Вісник України. – 2006. – 15.03. – Ст. 585.
20. Европейская хартия местного самоуправления 1985 г. – Страсбург, 1985.
21. Флоренц Бенуа-Ромер. Право Ради Європи. Прямоючи до загальноєвропейського простору / Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес [пер.з англійської]. – К.: К.І.С., 2007. – 232 с.
22. Віденська Конвенція про право міжнародних договорів 1969 року // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1986. – N 17. – Ст. 343.
23. Гірняк М.В. Європейська Хартія місцевого самоврядування в Україні: питання реалізації та контролю / М.В. Гірняк. – Львів: Каменяр, 2004. – 57 с.
24. Vanags E. Local Government Reform in the Baltic Countries / E.Vanags, I.Vilka // Reforming Local Government in Europe: Closing the gap between Democracy and Efficiency. – Opladen: Leske und Budrich, 2002. – P.309 – 322.
25. Ешинимаева Е. Местное самоуправление в государствах Восточной Европы в условиях переходного периода: Конец XX – Начало XI века / Е.Т.Ешинимаева. – Москва, 2005.

* *Демченко Іван Сергійович – аспірант Інституту законодавства Верховної Ради України.*

УДК 341

Владислава Іринєєва *

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

У статті проаналізовано основні тенденції реформування системи кримінальної юстиції в рамках Європейського Союзу. Виділено найбільш суттєві передумови створення Європейської прокуратури та запровадження посади Європейського прокурора. Крім того, проаналізовано позиції держав-членів, які виступають проти створення Європейської прокуратури.

Ключові слова: Європейська прокуратура, Євроюст, захист фінансових інтересів ЄС, кримінальна юстиція.

Иринеева В. И. Правовые основы реформирования уголовной юстиции в Европейском Союзе.

В статье проанализированы основные тенденции реформирования системы криминальной юстиции в рамках Европейского союза. Выделены наиболее существенные предпосылки создания Европейской прокуратуры и введение должности Европейского прокурора. Кроме того, автором проанализированы позиции государств-членов, которые выступают против создания Европейской прокуратуры.

Ключевые слова: Европейская прокуратура, Евроюст, защита финансовых интересов ЕС, криминальная юстиция.

Irinieieva V. I. The Legal Basis for the European Union Criminal Justice Reform.

The main trends in the European Union criminal justice system reform are analyzed in the present article.